

Guia per a la creació d'indicadors de gènere

**Centre
d'Estudis
d'Opinió**

**Generalitat
de Catalunya**

© Centre d'Estudis d'Opinió (CEO)

No es permet la reproducció total o parcial d'aquest document, ni el seu tractament informàtic, ni la seva transmissió en qualsevol forma o per qualsevol mitjà, ja sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per registre o altres mètodes, sense permís del titular del Copyright.

Autor: Tània Verge Mestre

Primera edició: Gener 2010

Continguts

1. Introducció	5
1.1. Presentació	5
1.2. Estudi “ <i>Diferències entre homes i dones en els àmbits familiar, social, econòmic i polític</i> ”	6
2. Metodologia	7
2.1. Els principis de l’enfocament SMOP	7
2.2. Aclariments conceptuals	7
2.3. El diagrama radial	8
2.4. Exemple	9
3. Els índexs de desigualtat de gènere	10
3.1. Índex de desigualtat en la societat: presentació	11
3.2. Índex de desigualtat en el mercat de treball: presentació	11
3.3. Índex de desigualtat en la família: presentació	12
3.4. Índex de desigualtat en la participació política i social: presentació	12
4. Índexs sectorials (2009)	13
4.1. Índex de desigualtat en la societat	13
4.2. Índex de desigualtat en el mercat de treball	14
4.3. Índex de desigualtat en la família	15
4.4. Índex de desigualtat en la participació política i social:	16
5. Índex-resum (2009)	17
6. Valoració	18

1. Introducció

1.1. Presentació

L'objectiu d'aquesta Guia és descriure el procés de creació de diferents índexs per mesurar la desigualtat de gènere a la societat catalana.

Aquests índexs s'han obtingut a partir de l'estudi "*Diferències entre homes i dones en els àmbits familiar, social, econòmic i polític*", realitzada pel Centre d'Estudis d'Opinió el 2009 (REO 520). Aquest estudi plantejava els següents objectius:

1. SOCIETAT: Estudiar la percepció de les desigualtats socials i de les diferències en l'opinió sobre les característiques dels models familiars, el paper desenvolupat pels dos membres de la parella en el si del nucli familiar i les característiques atribuïdes a cadascun dels sexes en l'exercici de tasques de responsabilitat i lideratge.
2. MERCAT LABORAL I FAMÍLIA: Examinar les característiques de la participació en el mercat laboral de les dones i llur compaginació amb la vida privada, ja sigui familiar (activitats domèstiques, cura d'infants o persones dependents) o de lleure (associacionisme, esports, lectura, etc.).
3. PARTICIPACIÓ POLÍTICA I SOCIAL: Analitzar les diferències en diversos valors i actituds com ara l'eficàcia política (interna i externa) o l'interès en la política, així com en la participació política convencional i no convencional i en l'associacionisme.
4. PODER: Aprofundir en la valoració de la desigual participació per sexes en els àmbits de representació institucional i econòmica, així com del suport a les mesures de discriminació positiva dirigides a compensar aquest desequilibri.

S'han creat quatre índexs sectorials seguint la metodologia SMOP (Surface Measure of Overall Performance), per tal d'observar de manera sistemàtica la situació de la igualtat entre homes i dones a Catalunya cada vegada que es realitzi una nova onada del mencionat estudi. D'aquesta manera, es tracta de facilitar el seguiment de l'evolució de les diferents desigualtats al llarg del temps. Finalment, els quatre índexs sectorials s'han fusionat en un índex-resum.

1.2. Estudi¹ “*Diferències entre homes i dones en els àmbits familiar, social, econòmic i polític*”

Les característiques de l'estudi utilitzat per crear els índexs es resumeixen en la següent fitxa tècnica:

1. Àmbit: Catalunya.
2. Univers: Població entre 18 i 65 anys resident a Catalunya.
3. Mètode de recollida de la informació: Enquesta domiciliària assistida per ordinador (mètode C.A.P.I.).
4. Procediment de mostreig: Estratificat per província i dimensió de municipi (dividit en sis categories: menor o igual a 2.000 habitants, de 2.001 a 10.000, de 10.001 a 50.000, de 50.001 a 150.000, de 150.001 a 1.000.000, i més d'1 milió habitants), amb selecció de les unitats primàries de mostreig (municipis) de forma aleatòria proporcional i de les unitats últimes (individus) aleatòriament per quotes de sexe i edat (de 18 a 34, de 35 a 49 i de 50 a 65 anys), utilitzant com a base el Padró de Població de l'any 2008.
5. Grandària de la mostra: 1.483 enquestes.
6. Afixació: No proporcional.
7. Error mostral: El marge d'error per al conjunt de la mostra és de + 2,59%, per a un nivell de confiança del 95,5% (2 sigmes) i sota el supòsit de màxima indeterminació ($p=q=50\%$).
8. Treball de camp: El treball de camp ha estat realitzat per l'empresa Opinòmetre S.A. del 15 al 30 de setembre de 2008 i del 9 de febrer al 6 de març de 2009.

	Distribució provincial	Coefficients de ponderació	Marge d'error
Barcelona	969	1,13471043	± 3,15%
Girona	194	0,74584114	± 7,04%
Lleida	144	0,57689279	± 8,71%
Tarragona	176	0,88053125	± 7,39%

¹ Les taules estadístiques de l'estudi poden ser consultades al web del CEO <<http://ceo.gencat.cat>>

2. Metodologia

2.1. Els principis de l'enfocament SMOP

La metodologia Surface Measure of Overall Performance (SMOP) té quatre objectius principals:

1. Generar una visualització de mesures que estan relacionades entre si a través d'escales estandarditzades;
2. Produir una descripció efectiva i reveladora del resultat de diferents dimensions en un sol índex que sintetitza la informació;
3. Permetre mesurar el canvi en els resultats produïts en dos moments temporals diferents (si s'incrementa/disminueix la suma aritmètica de l'àrea indica que s'ha produït una millora/un empitjorament en l'actuació total);
4. La figura que adopta el diagrama radial i la mesura total obtinguda permet comparar una actuació entre empreses privades, organismes públics, diferents països o un mateix país al llarg del temps.

Es recomana limitar el nombre de dimensions o indicadors a sis.

2.2. Aclariments conceptuals

Les dades estadístiques recollides en un estudi descriuen aspectes de la realitat que s'intenta analitzar.

Els indicadors condensen la informació estadística en una unitat quantitativa (número) de lectura ràpida que permet realitzar comparacions temporals i espacials amb la finalitat d'observar el canvi en les condicions de vida d'un sector o sectors de la població.

L'elecció dels indicadors rellevants és en certa forma arbitrària; depèn de l'aproximació teòrica i conceptual i dels objectius plantejats.

Els índexs s'obtenen agrupant diversos indicadors, a partir d'operacions matemàtiques.

Els indicadors poden rebre ponderacions diferents dins l'índex final en funció de la importància relativa que se'ls atorgui en relació a la resta. En el nostre cas, s'ha decidit mantenir la mateixa ponderació per a tots els indicadors dels índexs elaborats.

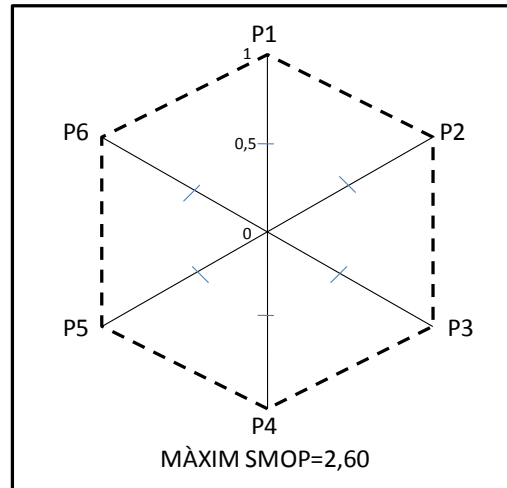
2.3. El diagrama radial

El diagrama radial presenta gràficament les dades, mostrant de forma simple i visual el conjunt d'indicadors i l'índex construït a partir d'ells. Es tracta d'una figura formada per una sèrie d'eixos integrats en forma radial on cada eix representa un indicador.

És freqüent estandarditzar les escales de cadascun dels eixos del polígon (els indicadors o dimensions) per tal que adoptin un valor màxim d'1 (o del 100%), que correspondria al resultat màxim que es pot obtenir en una determinada dimensió. En altres paraules, si tots els eixos tenen un valor de 1, s'aconsegueix el rendiment teòric més alt i la superfície assoleix la seva màxima àrea (per un hexàgon=2,60).

Cal tenir en compte que l'SMOP és una mesura d'índex additiu, tenint doncs una sèrie de problemes associats com ara la deducció teòrica de les dimensions, la selecció òptima dels indicadors, el potencial solapament dels indicadors entre si, la combinació² i la ponderació d'indicadors.

Aquesta metodologia és utilitzada per al càlcul de desigualtats entre països o grups de població. L'utilitzen institucions internacionals com la Unió Europea o les Nacions Unides. A Catalunya ha estat aplicada per l'Ajuntament de Barcelona en un estudi sobre desigualtat en els temps de treball (familiar-domèstic i laboral remunerat³).

² Si s'altera l'ordre seqüencial en què els indicadors són introduïts en el diagrama radial, el valor de l'índex també es veu alterat

³ Temps, treball i ocupació: desigualtats de gènere a la ciutat de Barcelona, Estudis/Monografies 3, Ajuntament de Barcelona, 2003

2.4. Exemple

$$\text{Àrea polígon regular} = \frac{S^2 N}{4 \tan\left(\frac{\pi}{N}\right)}$$

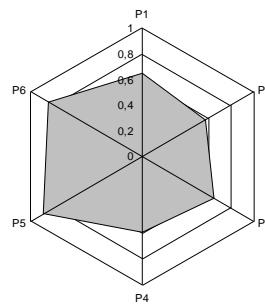
$$\text{Hexàgon} = \frac{1^2 6}{4 \tan\left(\frac{\pi}{6}\right)} = 2,60$$

S= Llargada de qualsevol cara;
N=Nombre de cares;

$\pi = 3,1416$
Tan=Tangent

Exemple:

Indicadors	Valors
P1	0,65
P2	0,56
P3	0,64
P4	0,59
P5	0,89
P6	0,84

$$\text{Índex (SMOP)} = \frac{(P1 * P2) + (P2 * P3) + (P3 * P4) + (P4 * P5) + (P5 * P6) + (P6 * P1)}{\sin(360/n)/2}$$

$= 1,263834 \longrightarrow$ Fem una regla de tres per ponderar-ho a 1, $\longrightarrow = 0,48609$
 tenint en compte que l'àrea de l'hexàgon és 2,6

3. Els índexs de desigualtat de gènere

Índex sectorials:

- **Índex de desigualtat en la societat:** Aquest índex mostra la percepció de les desigualtats socials i les diferències en l'opinió sobre el paper desenvolupat pels dos membres de la parella en el si del nucli familiar en algunes tasques (fer la llista de la compra o la bugada), així com en el conjunt de la societat tot mesurant la preferència per un o altre sexe per exercir certes tasques de responsabilitat i lideratge.
- **Índex de desigualtat en el mercat de treball:** El segon índex analitza la desigualtat entre homes i dones en el món laboral, tenint en compte característiques específiques com són el tipus de jornada (nombre d'hores treballades fora de casa), la temporalitat i el cicle vital (presència de menors). També incorpora un indicador sobre la segregació vertical per la qual les dones es topen amb un sostre de vidre quan volen desenvolupar càrrecs de major responsabilitat dins el lloc de treball (nombre d'empleats/des a càrrec).
- **Índex de desigualtat en la família:** En aquest cas es mesura la desigual ocupació per gènere de les tasques domèstiques familiars, les quals inclouen tant el temps dedicat al manteniment de la llar com el temps de la cura d'altres persones (menors, dependents, o la família en general). El temps de treball dedicat a la llar i la família no consta desagregat per tasques ni per dies de la setmana com acostumen a fer els estudis d'ús del temps. Només comptem amb informació sobre qui realitza les tasques i el temps global que s'hi dedica setmanalment. Pel que fa a la cura de menors no es disposa del nombre d'hores dedicades sinó informació relativa a qui és la persona cuidadora principal. Aquests motius fan que el treball familiar domèstic estigui sub-valorat.
- **Índex de desigualtat en la participació política i social:** Pel que fa a l'índex de participació, es tracta d'esbrinar si existeixen diferències en l'interès per la política o en l'eficàcia política interna i externa manifestats per dones i homes. Simultàniament, es pretén observar si es produeixen desigualtats tant en la participació política convencional i en la no convencional com en l'associacionisme.
- **Índex-resum de desigualtat de gènere:** L'últim índex sintetitza els quatre índexs sectorials i ens permet oferir un resum de la desigualtat de gènere a Catalunya.

3.1. Índex de desigualtat en la societat: presentació

Indicadors	Definició
➤ Percepció de desigualtats socials	➤ Relació entre el percentatge de dones que assenyalen que les desigualtats actuals entre els dos sexes són molt o bastant grans i el percentatge d'homes equivalent
➤ Desigualtat en els rols familiars1	➤ Relació entre el percentatge de dones que realitzen més sovint la llista de la compra i el dels homes o el dels dos membres de la parella equivalent
➤ Desigualtat en els rols familiars2	➤ Relació entre el percentatge de dones que falten a la feina per malaltia de fills/es o familiars i el dels homes o el dels dos membres de la parella equivalent
➤ Desigualtat en percepcions de lideratge	➤ Relació entre el percentatge de dones que tindria més confiança en que un home ocupés la presidència del govern i el percentatge d'homes equivalent
➤ Desigualtat en percepcions de professions	➤ Relació entre el percentatge de dones que preferiria tenir com a cap a un home en el seu lloc de treball i percentatge d'homes que preferiria tenir un home com a cap.
➤ Desigualtat en la percepció de la dona treballadora	➤ Relació entre el percentatge de dones que creu que ser mestressa de casa no permet autorealitzar-se tant com treballar fora de casa i el percentatge equivalent

3.2. Índex de desigualtat en el mercat de treball: presentació

Indicadors	Definició
➤ Desigualtat en l'ocupació	➤ Relació entre la taxa d'ocupació femenina i la taxa d'ocupació masculina
➤ Desigualtat en l'ocupació a temps complet amb menors	➤ Relació entre la taxa d'ocupació femenina amb presència de menors de 12 anys i la taxa d'ocupació masculina equivalent
➤ Desigualtat en l'ocupació en llocs de responsabilitat	➤ Relació entre el percentatge de dones amb empleats/des al seu càrrec i el percentatge d'homes amb aquestes característiques
➤ Desigualtat en l'ingrés	➤ Relació entre l'ingrés percebut mensualment per dones i homes
➤ Desigualtat en la temporalitat	➤ Relació entre la taxa d'ocupació amb contracte temporal masculina i la taxa d'ocupació amb contracte temporal femenina
➤ Desigualtat en el temps de treball de mercat	➤ Relació entre el temps mitjà dedicat a treball de mercat per les dones i el dedicat pels homes

3.3. Índex de desigualtat en la família: presentació

Indicadors	Definició
➤ Desigualtat en el temps de treball domèstic	➤ Relació entre el temps mitjà dedicat a treball familiar domèstic per les dones i el dedicat pels homes
➤ Desigualtat en el temps dedicat a la cura de persones dependents	➤ Relació entre el temps mitjà per participant dedicat a la cura de persones dependents per les dones i el dedicat pels homes
➤ Desigualtat en el temps dedicat a la cura de menors	➤ Relació entre el percentatge de dones que ha cuidat dels fills/es petits en exclusiva la major part del temps i el percentatge d'homes equivalent o dels casos en què han compartit la tasca els dos membres de la parella
➤ Desigualtat en la distribució de les tasques familiars domèstiques	➤ Relació entre el percentatge de dones que fa la bugada en exclusiva i el dels homes que també ho fa en exclusiva o que és una tasca compartida entre els dos membres de la parella
➤ Temps de treball familiar domèstic sobre temps de treball de mercat	➤ Relació entre el temps mitjà de treball familiar domèstic sobre el temps mitjà de treball de mercat dels homes i de les dones
➤ Desigualtat en l'equilibri treball-vida	➤ Diferència en la mitjana de l'escala de 0 gens complicat a 10 molt complicat compaginar la vida laboral i familiar

3.4. Índex de desigualtat en la participació política i social: presentació

Indicadors	Definició
➤ Desigualtat en l'interès per la política	➤ Relació entre el percentatge de dones molt o bastant interessades en la política i el percentatge d'homes equivalent.
➤ Desigualtat en l'eficàcia política interna	➤ Relació entre el percentatge d'homes i dones amb eficàcia política interna alta
➤ Desigualtat en l'eficàcia política externa	➤ Relació entre el percentatge d'homes i dones amb eficàcia política externa alta
➤ Desigualtat en la participació en les últimes eleccions autonòmiques	➤ Relació entre el percentatge d'homes i dones que van participar en les últimes eleccions generals
➤ Desigualtat en l'associacionisme	➤ Relació entre el percentatge d'homes i dones que participen en alguna organització social
➤ Desigualtat en la participació política no convencional	➤ Relació entre la mitjana d'activitats de participació política no convencional realitzades per homes i dones l'últim any

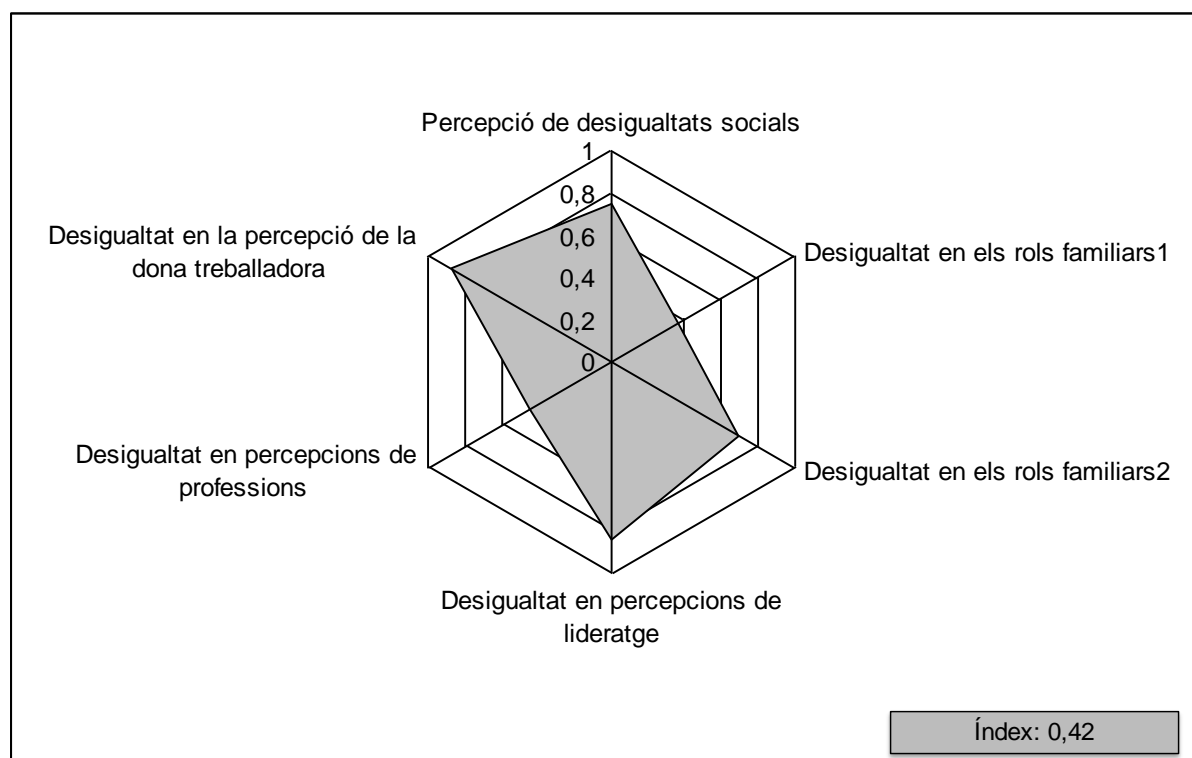
4. Índexs sectorials (2009)

4.1. Índex de desigualtat en la societat

Dades

Indicador	Definició	Homes	Dones	Ràtio
Percepció de desigualtats socials	Relació entre el percentatge de dones que assenyalen que les desigualtats actuals entre els dos sexes són molt o bastant grans i el percentatge d'homes equivalent	52,2	69,7	0,75
Desigualtat en els rols familiars1	Relació entre el percentatge de dones que realitzen més sovint la llista de la compra i el dels homes o el dels dos membres de la parella equivalent	26,5	73,0	0,36
Desigualtat en els rols familiars2	Relació entre el percentatge de dones que falten a la feina per malaltia de fills/es o familiars i el dels homes o el dels dos membres de la parella equivalent	39,9	58,0	0,69
Desigualtat en percepcions de lideratge	Relació entre el percentatge de dones que tindria més confiança que un home ocupés la presidència del govern i el percentatge d'homes equivalent	27,8	23,4	0,84
Desigualtat en percepcions de professions	Relació entre el percentatge de dones que preferiria tenir com a cap a un home en el seu lloc de treball i percentatge d'homes que preferiria tenir un home com a cap	21,6	9,5	0,44
Desigualtat en la percepció de la dona treballadora	Relació entre el percentatge de dones que creu que ser mestressa de casa no permet autorealitzar-se tant com treballar fora de casa i el percentatge equivalent	37,0	42,0	0,88
Índex de desigualtat en la societat			0,42	

Diagrama radial

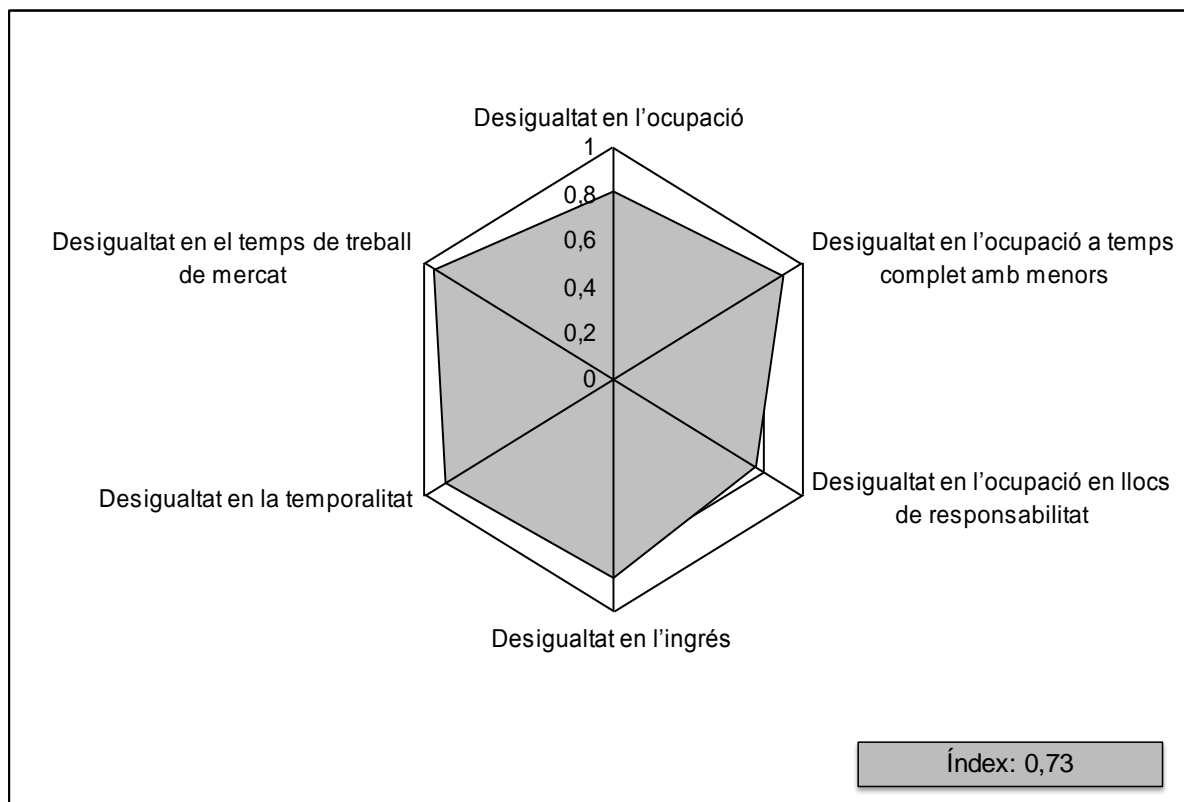

4.2. Índex de desigualtat en el mercat de treball

Dades⁴

Indicador	Definició	Homes	Dones	Ràtio*
Desigualtat en l'ocupació	Relació entre la taxa d'ocupació femenina i la taxa d'ocupació masculina	68,6	56,0	0,81
Desigualtat en l'ocupació a temps complet amb menors ^{1,2}	Relació entre la taxa d'ocupació femenina a temps complet amb presència de menors de 12 anys i la taxa d'ocupació masculina equivalent	83,7	74,8	0,89
Desigualtat en l'ocupació en llocs de responsabilitat	Relació entre el percentatge de dones amb empleats/des al seu càrrec i el percentatge d'homes amb aquestes característiques	19,3	14,5	0,75
Desigualtat en l'ingrés ³	Relació entre l'ingrés percebut mensualment per dones i homes	4,97	4,31	0,86
Desigualtat en la temporalitat	Relació entre la taxa d'ocupació amb contracte temporal masculina i la taxa d'ocupació amb contracte temporal femenina.	25,1	28,4	0,88
Desigualtat en el temps de treball de mercat	Relació entre el temps mitjà dedicat a treball de mercat per les dones i el dedicat pels homes	41,0	38,9	0,95
Índex de desigualtat en el mercat de treball			0,73	

Diagrama radial

⁴ 1 Puja respecte l'indicador anterior perquè vol dir que són més joves.

2 Es considera un treball a temps complet el que supera les 30 hores setmanals

3 Escala 1 (Menys de 300€) a 9 (Més de 3.000€)

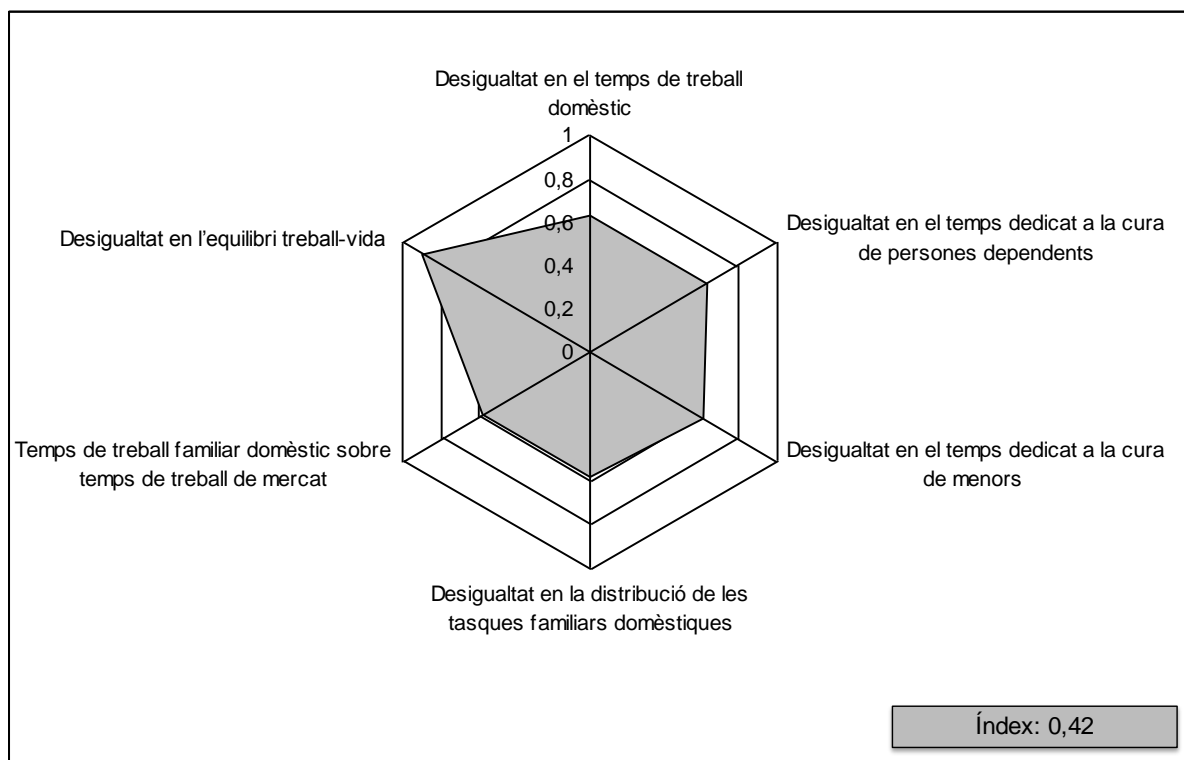
* Les ràtios dels indicadors inclosos en els quatre índexs sempre han de donar un valor comprès entre 0 i 1. Normalment es calculen dividint el valor de l'indicador de les dones pel valor de l'indicador dels homes (dones/homes). Però quan el valor de les dones és més alt, s'inverteix la divisió.

4.3. Índex de desigualtat en la família

Dades⁵

Indicadors	Definició	Homes	Dones	Ràtio
Desigualtat en el temps de treball domèstic	Relació entre el temps mitjà dedicat a treball familiar domèstic per les dones i el dedicat pels homes	12,6	20,1	0,63
Desigualtat en el temps dedicat a la cura de persones dependents	Relació entre el temps mitjà dedicat a la cura de persones dependents per les dones i el dedicat pels homes	10,5	16,8	0,62
Desigualtat en el temps dedicat a la cura de menors (primer/a cuidador/a)	Relació entre el percentatge de dones que ha cuidat dels fills/es petits en exclusiva la major part del temps i el percentatge d'homes equivalent o dels casos en què han compartit la tasca els dos membres de la parella.	34,4	56,8	0,60
Desigualtat en la distribució de les tasques familiars domèstiques	Relació entre el percentatge de dones que fa la bugada en exclusiva i el dels homes que també ho fa en exclusiva o que és una tasca compartida entre els dos membres de la parella*.	36,2	62,3	0,58
Temps de treball familiar domèstic sobre temps de treball de mercat	Relació entre el temps mitjà de treball familiar domèstic sobre el temps mitjà de treball de mercat dels homes i de les dones.	0,29	0,50	0,58
Desigualtat en l'equilibri treball-vida	Diferència en la mitjana de l'escala de 0 gens complicat a 10 molt complicat compaginar la vida laboral i familiar	5,69	6,42	0,89
Índex de desigualtat en la família		0,42		

Diagrama radial

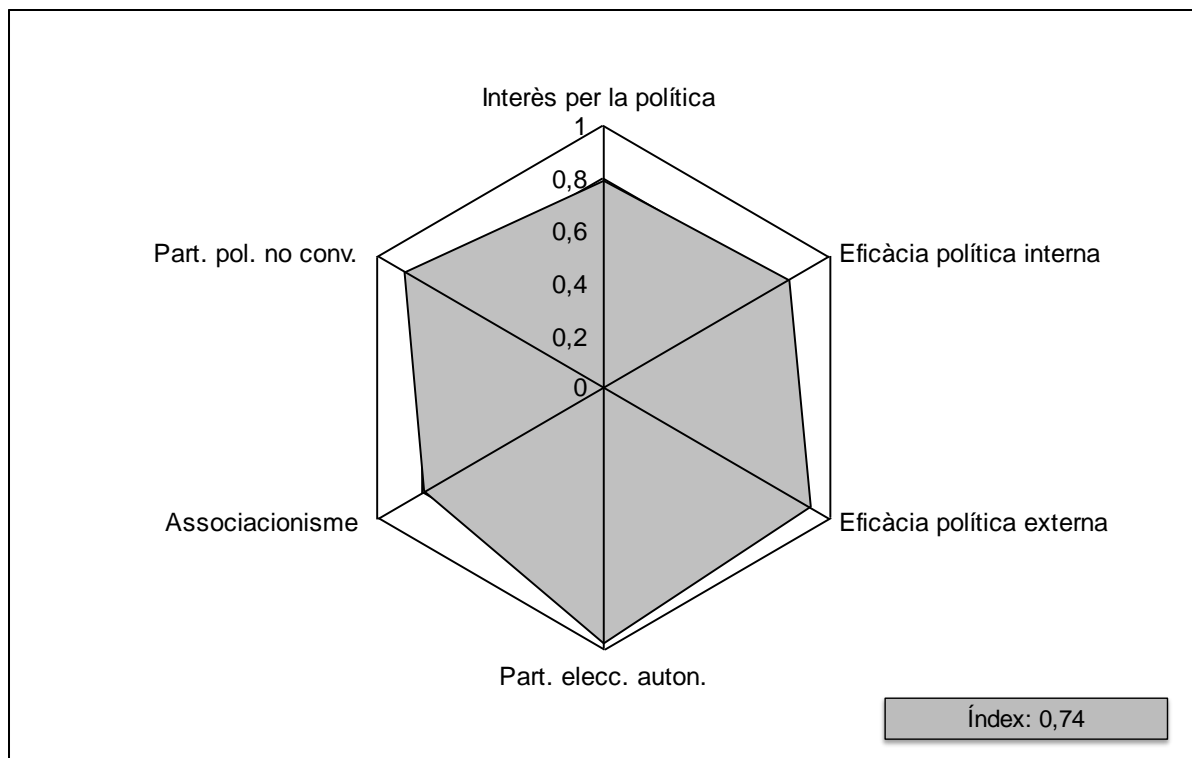
⁵ * Aquesta pregunta només es feia a les persones entrevistades que tenen parella i amb qui hi conviu.

4.4. Índex de desigualtat en la participació política i social:

Dades

Indicador	Definició	Homes	Dones	Ràtio
Desigualtat en l'interès per la política	Relació entre el percentatge de dones molt o bastant interessades en la política i el percentatge d'homes equivalent	28,0	22,2	0,79
Desigualtat en l'eficàcia política interna	Relació entre el percentatge d'homes i dones amb eficàcia política interna alta	56,8	46,8	0,82
Desigualtat en l'eficàcia política externa	Relació entre el percentatge d'homes i dones amb eficàcia política externa alta	48,3	43,8	0,91
Desigualtat en la participació en les últimes eleccions autonòmiques	Relació entre el percentatge d'homes i dones que van participar en les últimes eleccions generals.	26,0	25,6	0,98
Desigualtat en l'associacionisme	Relació entre el percentatge d'homes i dones que participen en alguna organització social	10,5	8,3	0,79
Desigualtat en la participació política no convencional	Relació entre la mitjana d'activitats de participació política no convencional realitzades per homes i dones l'últim any	0,15	0,17	0,88
Índex de desigualtat en la participació política i social			0,74	

Diagrama radial

5. Índex-resum (2009)

A partir dels quatre índexs sectorials, utilitzant també el diagrama radial, hem creat un índex sintètic de desigualtat de gènere, que incorpora així elements relacionats amb els rols socials, el mercat laboral, la família i la participació política i social.

Aquest índex-resum pren un valor per l'any 2009 de 0,62. El rang dels índexs va del 0 (màxima desigualtat) a l'1 (igualtat total). Per tant, el valor del primer any en què l'índex es mesura revela l'existència d'importants desigualtats entre dones i homes a Catalunya.

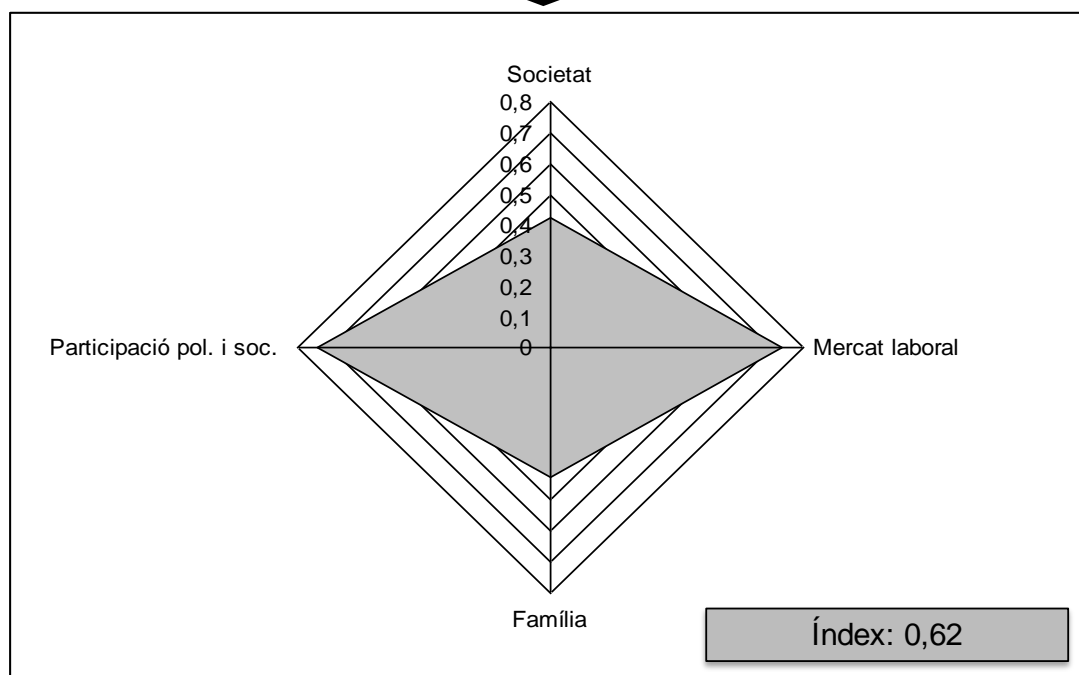
Cal recordar, però, que els índexs no tenen valor per si mateixos fins que no són comparats entre països o en un mateix país al llarg del temps. Per tant, caldrà esperar a comparar aquests índexs amb els de la següent onada per tal de poder valorar com evolucionen les desigualtats de gènere a la societat catalana.

Índexs-sectorials 2009:

Índexs	Valor
Índex de desigualtat en la societat	0,42
Índex de desigualtat en el mercat laboral	0,73
Índex de desigualtat en la família	0,42
Índex de desigualtat en la participació política i social	0,74

Índex-resum 2009:

6. Valoració

Podem observar que la família i la societat són els àmbits on les desigualtats són més grans. Tot i que les relacions de gènere s'expressen en totes les institucions i organitzacions socials, la seva base principal és la família. La situació social de les dones, en qualsevol àmbit de la vida social, està determinada pel seu rol a la família. En l'àmbit familiar, les relacions entre els sexes han estat tradicionalment jeràrquiques, controlant els homes la sexualitat, la reproducció i el treball de les dones.

Els arranjaments establerts en la divisió sexual del treball domèstic generen dos processos productius de forma simultània. D'una banda, la producció de béns i serveis domèstics familiars com els àpats, la neteja o la cura dels infants o persones dependents. D'altra banda, es produeixen béns simbòlics en tant que s'atribueixen rols específics als dos membres de la parella, contribuint a la construcció del mateix gènere. La divisió de tasques està present en el procés d'aprenentatge dels valors considerats com masculins i femenins en l'interior de la llar-família, sovint els uns subordinats als altres, que després es transferiran als rols socials desenvolupats per homes i dones. Així, a mesura que el model patricarcal s'esvaeix del món públic, com es pot comprovar en l'índex de desigualtat en la participació política i social, troba encara en l'àmbit familiar el millor refugi.

Pel que fa al mercat de treball, donat que l'univers de l'estudi comprenia la població entre 18 i 65 anys, les desigualtats observades són menors que si es tractés d'una mostra sense un sostre superior d'edat. També hi influeix el fet que es considerin els menors de 12 anys i no infants més petits a l'hora de tenir en compte la taxa d'ocupació d'ambdós sexes a temps complet. No obstant, s'aprecien desigualtats encara importants en tots els indicadors i són especialment significatives en els diferents percentatges de dones i homes amb persones al seu càrrec, posant de manifest l'existència d'un sostre de vidre que limita l'ascens professional de les dones.

Per últim, el tipus d'univers seleccionat està també ampliant la igualtat existent entre homes i dones quant a la participació política i social. És destacable la desaparició de la desigualtat en la participació política convencional (votar), acompanyada d'una percepció similar d'eficàcia política externa. Tanmateix, l'efecte combinat de la socialització diferenciada i d'una inferior disponibilitat de temps lliure de les dones és encara força present en el diferent grau d'interès per la política i d'eficàcia política interna manifestats per ambdós sexes.

